

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 48/2022-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej, zo sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcu Ľuboša Szigetího v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou A | K | J | K s. r. o., Športová 2071/39, Nové Mesto Nad Váhom, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Jakub Križan, proti uzneseniam Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky ČVS: PPZ-21/NKA-BA1-2021 z 20. januára 2021 a 23. marca 2021, uzneseniu Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/2 Gv 10/21/1000 z 13. mája 2021 a proti upovedomeniam Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/2 Gv 10/21/1000 zo 14. septembra 2021 a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. IV/3 Pz 68/21/1000 z 22. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 22. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 48 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie rozhodnutiami a upovedomením orgánov činných v trestnom konaní označenými v záhlaví tohto uznesenia. Ďalej v ústavnej sťažnosti ústavnému súdu navrhuje, aby označené rozhodnutia a upovedomenia orgánov činných v trestnom konaní zrušil a priznal mu tiež primerané finančné zadostučinenie v sume 50 000 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že po vydaní uznesenia vyšetrovateľa Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „NAKA“) ČVS: PPZ-21/NKA-BA1-2021 z 20. januára 2021 o začatí trestného stíhania (ďalej len „uznesenie o začatí trestného stíhania“) bolo sťažovateľovi uznesením vyšetrovateľa NAKA ČVS: PPZ-21/NKA-BA1-2021 z 23. marca 2021 (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“) vznesené obvinenie za zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 a 2 Trestného zákona. Sťažovateľ podal proti uzneseniu o vznesení obvinenia sťažnosť, o ktorej rozhodol prokurátor Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) uznesením č. k. VII/2 Gv 10/21/1000 z 13. mája 2021 (ďalej len „uznesenie špeciálnej prokuratúry z 13. mája 2021“), ktorým sťažnosť ako nedôvodnú zamietol. Proti uzneseniu o vznesení obvinenia a uzneseniu špeciálnej prokuratúry z 13. mája 2021 uplatnil návrh na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý doručil 13. augusta 2021 generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“).

3. V rámci označeného trestného konania vydal vyšetrovateľ NAKA tiež uznesenie ČVS: PPZ-21/NKA-BA1-2021 zo 4. augusta 2021, ktorým vylúčil trestnú vec jedného zo spoluobvinených sťažovateľa zo spoločného konania. Sťažovateľ napadol toto rozhodnutie sťažnosťou, o ktorej rozhodol prokurátor špeciálnej prokuratúry uznesením č. k. VII/2 Gv 10/21/1000 z 27. augusta 2021 tak, že ju zamietol ako podanú neoprávnenou osobou. Sťažovateľ aj proti uvedeným rozhodnutiam orgánov činných v trestnom konaní uplatnil návrh na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý doručil 30. augusta 2021 generálnemu prokurátorovi.

4. V uvedenej trestnej veci sťažovateľ tesne pred skončením vyšetrovania podal 29. augusta 2021 aj návrh na jej odňatie špeciálnej prokuratúre a prikázanie inej prokuratúre, príp. Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“).

5. Sťažovateľovi bolo 20. septembra 2021 doručené upovedomenie špeciálnej prokuratúry č. k. VII/2 Gv 10/21/1000 zo 14. septembra 2021 (ďalej len „upovedomenie špeciálnej prokuratúry“), ktorým bol sťažovateľ príslušným dozor konajúcim prokurátorom vyzumený o tom, že sa tento nestotožnil s jeho návrhom na zastavenie trestného stíhania a že v jeho trestnej veci po tom, čo sa sťažovateľ zúčastnil 30. augusta 2021 preštudovania vyšetrovacieho spisu po skončení vyšetrovania, podal prokurátor na sťažovateľa a ostatných spoluobvinených na Špecializovanom trestnom súde 14. septembra 2021 obžalobu.

6. Následne bolo sťažovateľovi doručené upovedomenie generálnej prokuratúry č. k. IV/3 Pz 68/21/1000 z 22. septembra 2021 (ďalej len „upovedomenie generálnej prokuratúry“), ktorým bol sťažovateľ prokurátorom generálnej prokuratúry vyzumený o tom, že z dôvodu podania obžaloby v trestnej veci sťažovateľa zanikla kompetencia generálnej prokuratúry vybaviť v prípravnom konaní oba návrhy sťažovateľa na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku a z tohto dôvodu boli oba uvedené návrhy spolu s návrhom sťažovateľa na odňatie jeho trestnej veci

špeciálnej prokuratúry a jej prikázanie inej prokuratúry, príp. generálnej prokuratúry predložené Špecializovanému trestnému súdu na ďalší zákonný postup.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že postupom dozor konajúceho prokurátora špeciálnej prokuratúry, ktorý podľa tvrdenia sťažovateľa nerešpektoval výzvu generálneho prokurátora na predloženie spisu a i napriek tomu, že ešte nebolo rozhodnuté o návrhoch sťažovateľa na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku (podaných sťažovateľom riadne a v zákonnej lehote), podal na sťažovateľa a spoluobvinených obžalobu, čím došlo k porušeniu jeho práva na preskúmanie rozhodnutí vydaných v prípravnom konaní prostredníctvom mimoriadneho opravného prostriedku, o ktorom mal právomoc rozhodnúť generálny prokurátor.

8. Sťažovateľ ústavný súd oboznamuje, že v oboch podaných návrhoch na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku poukázal na viaceré zásadné procesné pochybenia spočívajúce v nezákonných postupoch orgánov činných v trestnom konaní, predovšetkým v porušení práva sťažovateľa na obhajobu a tiež na argumenty, ktoré podľa tvrdenia sťažovateľa vyvracajú samotnú dôvodnosť trestného stíhania vedeného proti jeho osobe.

9. Sťažovateľ ďalej v ústavnej sťažnosti poukazuje na § 364 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého generálny prokurátor môže zrušiť rozhodnutie podľa § 363 ods. 1 do šiestich mesiacov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia. V nadväznosti na to dôvodí, že v prípade prvého návrhu sťažovateľa na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku už generálnemu prokurátorovi lehota na prípadné zrušenie napadnutého rozhodnutia uplynula, v prípade druhého návrhu sťažovateľa na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku síce lehota ku dňu podania ústavnej sťažnosti ešte neuplynula, avšak podľa jeho vyjadrenia rozhodnúť o ňom bráni generálnemu prokurátorovi skutočnosť zániku jeho kompetencie z dôvodu podania obžaloby, čím sa trestná vec sťažovateľa presunula z prípravného konania do štádia súdneho konania.

10. Sťažovateľ je toho názoru, že závažné nedostatky vedeného prípravného konania prezentované v oboch návrhoch na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku nie je možné odstrániť inak z dôvodov uvedených v bode 9 odôvodnenia tohto rozhodnutia, a preto by podľa mienky sťažovateľa mal ústavný súd okrem oboch upovedomení špeciálnej prokuratúry a generálnej prokuratúry zrušiť aj uznesenie o začatí trestného stíhania, uznesenie o vznesení obvinenia a uznesenie špeciálnej prokuratúry z 13. mája 2021.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Z obsahu argumentácie ústavnej sťažnosti sťažovateľa v spojení s formuláciou petitu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ porušenie svojich označených práv vidí v postupe prokurátora špeciálnej prokuratúry, ktorý v trestnej veci sťažovateľa podal na neho obžalobu ešte pred ukončením konania o uplatnenom mimoriadnom opravnom prostriedku, rozhodovanie o ktorom je zverené orgánu činnému v trestnom konaní (generálnemu prokurátorovi). Vlastné porušenie svojich práv, ktoré malo byť podľa predstavy sťažovateľa korigované postupom podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku, vidí sťažovateľ v postupe orgánov činných v trestnom konaní, ktoré podľa tvrdenia sťažovateľa nepostupovali v prípravnom konaní v jeho trestnej veci zákonne a mali takýmto nezákonným postupom zasiahnuť do jeho práva na obhajobu. Sťažovateľ v podstate ústavnému súdu navrhuje, aby z dôvodu zániku kompetencie generálneho prokurátora vykonal postup podľa § 363 a nasledujúcich Trestného poriadku vykonal sám ústavný súd prieskum rozhodnutí z prípravného konania, ktoré sťažovateľ napadol návrhom na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku, a navyše aj prieskum uznesenia o začatí trestného stíhania, ktoré spomínanými návrhmi sťažovateľa napadnuté nebolo.

12. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne pozri sp. zn. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 386/2019, II. ÚS 124/2021, II. ÚS 428/2021, II. ÚS 257/2021).

13. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných

prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

14. Ústavný súd poukazuje v prvom rade na § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, podľa ktorého v rámci preskúmania podanej obžaloby samosudca obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu. Ďalej poukazuje na § 306 a nasledujúce Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. V nadväznosti na to odkazuje v konkrétnosti na § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iných prípadov) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. Ústavný súd ďalej poukazuje na § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. V nadväznosti na to odkazuje na § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa odseku 1 § 368 Trestného poriadku rozumie (okrem iných) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Napokon v tomto kontexte poukazuje ústavný súd aj na § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, a § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak je rozhodnutie založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

15. Z jednotlivých ustanovení Trestného poriadku citovaných v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že skutočnosti namietané sťažovateľom, a to tvrdenia o nezákonnosti procesu prípravného konania, potenciálne zakladajú (nie bez ďalšieho preukazujú, pozn.) dôvod na odmietnutie obžaloby, podanie odvolania, prípadne dovolania v ďalšej etape trestného konania. Platná právna úprava trestného konania teda sťažovateľovi umožňuje v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv, pri preskúmaní obžaloby, následne prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku – odvolania a dovolania, na základe podania ktorých sú konajúci súd, odvolací súd, prípadne dovolací súd oprávnené a povinné preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľa o nezákonnosti procesu prípravného konania realizovaného orgánmi činnými v trestnom konaní.

16. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ má v systéme trestného konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania jeho argumentácie všeobecným súdom oprávneným preskúmať podanú obžalobu, oprávneným konať o jeho prípadnom odvolaní či dovolaní. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc všeobecných súdov. Ústavný súd pripomína, že nevyužitie označenej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

17. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako neprípustnú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

18. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. februára 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu